

Επίκαιρα ζητήματα ατομικής και συλλογικής διαδικασίας ικανοποίησης των απαιτήσεων

Επιστημονική Εκδήλωση

Δευτέρα 6 Νοεμβρίου 2023

ΑΝΑΤΥΠΟ

Βασίλειος Α. Χατζηϊωάννου
Η άμυνα του οφειλέτη κατά την διαδικασία
ρευστοποίησης του ν. 4738/2020
Σελ. 241-250

Επίκαιρα ζητήματα ατομικής και συλλογικής διαδικασίας ικανοποίησης των απαιτήσεων

Εκδήλωση αφιερωμένη στον Επίτιμο Πρόεδρο της Ε.ΝΟ.Β.Ε. κ.
Αθανάσιο Γεωργιάδη

Επιστημονική εκδήλωση
Δευτέρα 6 Νοεμβρίου 2023
Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης

ΑΝΑΤΥΠΟ

Βασίλειος Α. Χατζηϊωάννου

**Η άμυνα του οφειλέτη κατά την διαδικασία
ρευστοποίησης του ν. 4738/2020**

Σελ. 241-250

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

2024

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Αθήνα

- Ιπποκράτους 23 - 106 79 Αθήνα
Τηλ.: (+30) 210 33.87.500, Fax: (+30) 210 33.90.075
- Κ. Λουκάρεως 29 - 114 75 Αθήνα
Τηλ.: (+30) 216 1000 730

Θεσσαλονίκη

- Φράγκων 1 - 546 26 Θεσσαλονίκη
Τηλ.: (+30) 2310 535.381, Fax: (+30) 2310 546.812
- Εθνικής Αμύνης 42 - 546 21 Θεσσαλονίκη
Τηλ.: (+30) 2310 244.228, 9, Fax: (+30) 2310 244.230
<http://www.sakkoulas.gr> • email: info@sakkoulas.gr

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμία διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Επισημαίνεται πάντως ότι κατά το Ν. 2121/1993 και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με το Ν. 100/1975) απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη και του συγγραφέα.

Πρόλογος

Η εκδήλωση, οι εργασίες της οποίας περιλαμβάνονται στο παρόν τεύχος, σηματοδοτεί έναν ιδιαίτερα σημαντικό σταθμό στην ιστορία της Εταιρείας Νομικών Βορείου Ελλάδος. Και τούτο διότι αποτελεί την πρώτη εκδήλωση του νέου Διοικητικού της Συμβουλίου, στο οποίο πλέον δεν μετέχει κάποιος από τα ιδρυτικά μέλη της Εταιρείας. Με την οικειοθελή αποχώρηση του ήδη Επίτιμου Προέδρου της, Δικηγόρου κ. *Αθανάσιου Γεωργιάδη*, μετά από τη συνεχή παρουσία του από το πρώτο και σε όλα τα επόμενα Διοικητικά Συμβούλια της Εταιρείας, η Ε.ΝΟ.Β.Ε. καλείται να συνεχίσει το έργο των εμπνευστών της με ίδιες δυνάμεις. Το γεγονός, βέβαια, ότι ορισμένα από τα μέλη και του νέου Δ.Σ. υπήρξαν επί μακρόν μέλη και προηγούμενων Συμβουλίων, υπό την Προεδρία πλειόνων εκ των τέως Προέδρων της, εξασφαλίζει τη συνέχεια και την αφοσίωση στους σκοπούς και το πνεύμα της Εταιρείας. Ως ελάχιστη ένδειξη σεβασμού, αναγνώρισης, ευγνωμοσύνης και αγάπης η πρώτη αυτή εκδήλωση που διοργανώνει το νέο Δ.Σ. της Ε.ΝΟ.Β.Ε. αφιερώνεται στον μόλις αποχωρήσαντα, ήδη δε Επίτιμο Πρόεδρο της Εταιρείας, Δικηγόρο κ. *Αθανάσιο Γεωργιάδη*.

Ο κ. *Α. Γεωργιάδης* υπήρξε ένα από τα ιδρυτικά μέλη της Εταιρείας Νομικών Βορείου Ελλάδος και Ταμίας στο πρώτο Διοικητικό της Συμβούλιο υπό την Προεδρία του εμπνευστή της, διαπρεπούς Δικηγόρου *Ιάσωνα Δούμνη*. Σε όλα τα υπόλοιπα Δ.Σ. κατείχε τη θέση του Γενικού Γραμματέα, έως και το 2014, έκτοτε δε και για τρεις θητείες τη θέση του Προέδρου. Ο κ. *Α. Γεωργιάδης* διεύθυνε με ιδιαίτερη επιτυχία και αποτελεσματικότητα την Ε.ΝΟ.Β.Ε. στα πιο δύσκολα χρόνια της, αυτά της πανδημίας, όπου κατάφερε με εξαιρετικά ενδιαφέρουσες διαδικτυακές εκδηλώσεις να κρατήσει ζωντανή την παρουσία της και την αποστολή της.

Ως αντικείμενο της πρώτης αυτής ημερίδας επελέγη, κατά τα πρότυπα των εκδηλώσεων της Ε.ΝΟ.Β.Ε., ένα θέμα με ιδιαίτερη πρακτική σημασία που καλύπτει πλείονες κλάδους του Δικαίου, αυτό της ικανοποίησης των απαιτήσεων σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Η Ε.ΝΟ.Β.Ε. θα ήθελε και από τη θέση αυτή να ευχαριστήσει θερμά του Προέδρους κ.κ. *Γεώργιο Πλαγάκο*, Εφέτη, και *Γεώργιο Λαζαρίδη*, Πρόεδρο Πρωτοδικών, και τους συνα-

δέλφους Καθηγητές κ.κ. *Νικόλαο Κατηφόρη*, από τη Νομική Σχολή του Ε.Κ.Π.Α., *Γεώργιο Ψαρουδάκη*, από τη Νομική Σχολή του Α.Π.Θ., *Βασίλειο Χατζηϊωάννου*, από τη Νομική Σχολή του Δ.Π.Θ., και *Παναγιώτη Γιαννόπουλο*, Αντιπρόεδρο του Δ.Σ.Θ. και Αναπλ. Καθηγητή της Νομικής Σχολής Δ.Π.Θ., για τις εξαιρετικές εισηγήσεις τους, καθώς και την Πρόεδρο Εφετών κ. *Σοφία Μαντζακίδου*, Πρόεδρο του τριμελούς Συμβουλίου του Εφετείου Θεσσαλονίκης, και τον τιμώμενο Επίτιμο Πρόεδρο της Ε.ΝΟ.Β.Ε. κ *Αθανάσιο Γεωργιάδη*, που ανέλαβαν την προεδρία των συνεδριών της εκδήλωσης.

Πάρις Αρβανιτάκης
Καθηγητής Νομικής Σχολής Α.Π.Θ.
Πρόεδρος Ε.ΝΟ.Β.Ε.

Περιεχόμενα

Πρόλογος..... V

Αθανάσιος (Θάνος) Γ. Γεωργιάδης, *Επίτιμος Πρόεδρος Ε.ΝΟ.Β.Ε., Δικηγόρος*. Ευχαριστήρια ομιλία 1

Α. Ατομική διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης

Νικόλαος Μ. Κατηφόρης, *Αναπληρωτής Καθηγητής Νομικής Σχολής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών – Δικηγόρος*, Η επαναφορά της καταργηθείσας με το ν. 4335/2015 ρυθμίσεως του άρθρου 938 ΚΠολΔ περί αναστολής της εκτέλεσεως 9

Γεώργιος Πλαγάκος, *Εφέτης*, Η δήλωση συνέχισης του πλειστηριασμού και η επανάληψη του άγονου πλειστηριασμού σε σχέση με την ανακοπή του άρθρου 973 παρ. 6 ΚΠολΔ 23

Παναγιώτης Σ. Γιαννόπουλος, *Αναπληρωτής Καθηγητής Νομικής Σχολής ΔΠΘ*, Προβλήματα δικών περί την εκτέλεση στις οικογενειακές διαφορές..... 45

Β. Συλλογική διαδικασία ικανοποίησης των απαιτήσεων

Γιώργος Ψαρουδάκης, *Αναπληρωτής Καθηγητής Νομικής Σχολής Α.Π.Θ.*, Η ικανοποίηση των πιστωτών στη διαδικασία εξυγίανσης: ενωσιακό και εθνικό δίκαιο 69

Γιώργος Λαζαρίδης, *Πρόεδρος Πρωτοδικών*, Ζητήματα Πτωχεύσεων Μικρού Αντικείμενου 99

Βασίλειος Α. Χατζηϊωάννου, *Αναπληρωτής Καθηγητής Νομικής Σχολής Δ.Π.Θ., Δικηγόρος*, Η άμυνα του οφειλέτη κατά την διαδικασία ρευστοποίησης του ν. 4738/2020 241

Βασίλειος Α. Χατζηϊωάννου

Αναπληρωτής Καθηγητής Νομικής Σχολής Δ.Π.Θ., Δικηγόρος

**Η άμυνα του οφειλέτη κατά την διαδικασία
ρευστοποίησης του ν. 4738/2020**

1. Θέση του οφειλέτη στην διαδικασία πτώχευσης

Σε πτώχευση κηρύσσεται οφειλέτης μόνο μετά από διαπλαστική δικαστή απόφαση του αρμόδιου πτωχευτικού δικαστηρίου¹. Την έκδοση της απόφασης αυτής μπορεί να επιδιώξει είτε ο ίδιος ο οφειλέτης είτε τρίτα πρόσωπα, συνήθως ένας ή περισσότεροι πιστωτές με έννομο συμφέρον ή (σπάνια) ο εισαγγελέας πρωτοδικών, εφόσον δικαιολογεί δημόσιο συμφέρον (άρθρα 79 § 1 εδ. α²).

Στη μεν περίπτωση του οφειλέτη, εκείνος, προσφεύγοντας στο αρμόδιο πτωχευτικό δικαστήριο, επιλέγει να τεθεί ενώπιον των εννόμων συνεπειών που προβλέπει το δίκαιο αφερεγγυότητας και εμπράκτως τις αποδέχεται. Επομένως, θέτει εκουσίως τον εαυτό του υπό τη βάση του πτωχευτικού δικαστή, ο οποίος εν προκειμένω, δικάζοντας γνήσια υπόθεση εκουσίας δικαιοδοσίας και ασκώντας καθοριστική λειτουργία δικαίου³, εξετάζει τις υποκειμενικές και αντικειμενικές προϋποθέσεις κήρυξης της πτώχευσης (άρθρα 77 και 78) και εφόσον πληρούνται και οι διαδικαστικές προϋποθέσεις της δίκης, την κηρύσσει.

Στην περίπτωση που την αίτηση πτώχευσης ασκούν πρόσωπα άλλα, εκτός του οφειλέτη, και πάλι της κήρυξης της προηγείται δίκη στην οποία μάλιστα ο οφειλέτης κλητεύεται υποχρεωτικά (άρθρα 78 και 173 § 1), πράγμα που είναι επόμενο, αφού αυτός, υφιστάμενος τις δυσμενείς επιπτώσεις της πτώχευσης που επιδιώκουν τρίτοι, πρέπει να ασκήσει το δικαίωμα προηγούμενης δικαστικής ακρόασης. Στην περίπτωση αυτή ο δικαστής δικάζει μη γνήσια υπόθεση εκουσίας δικαιοδοσίας, ασκώντας αποκαταστατική λειτουργία δικαίου⁴, καθώς δεν εξετάζει μόνο τις υποκειμενικές και αντικειμε-

---

1. Χατζηϊωάννου, Η δίκη της πτώχευσης και των προληπτικών μέτρων της, 2016, § 2, αρ. 44, σ. 38-39.

2. Διατάξεις άρθρων χωρίς αναφορά σε συγκεκριμένο νόμο εννοούνται ως διατάξεις του ν. 4738/2020.

3. Χατζηϊωάννου, Η δίκη της πτώχευσης και των προληπτικών μέτρων της, 2016, § 1, αρ. 26, 27, σ. 13-14.

4. Χατζηϊωάννου, Η δίκη της πτώχευσης και των προληπτικών μέτρων της, 2016, § 1, αρ. 28 επ., σ. 14-17. Ομοίως υπό το δίκαιο του ΕμπΝ: Περάκης, Η εκουσία δικαιοδοσία στην πτώχευση, Θέματα θεωρίας και πράξης του Εμπορικού Δικαίου, 2004, σ. 578

νικές προϋποθέσεις κήρυξης της πτώχευσης (άρθρα 77 και 78) αλλά και ζητήματα, όπως π.χ. η ύπαρξη ή ανυπαρξία χρέους, η ύπαρξη ή ανυπαρξία εννόμου συμφέροντος των συγκεκριμένων πιστωτών να ζητήσουν την πτώχευση του οφειλέτη κ.α.

Όσα μόλις σημειώθηκαν έχουν σημασία για την κατωτέρω διερεύνηση της έννομης θέσης του οφειλέτη, ώστε να διαγνωστεί αν υπάρχει ανάγκη ή μη έννομης προστασίας του κατά τη διαδικασία ρευστοποίησης.

2. Απουσία διατάξεων παροχής έννομης προστασίας. Είναι άξια προστασίας η έννομη θέση του;

Ο καταργηθείς ΠτΚ (ν. 3588/2007 όπως είχε τροποποιηθεί και ίσχυε μέχρι την κατάργησή του⁵) προέβλεπε ρητώς στο άρθρο 152 ανακοπή κατά της διαδικασίας ρευστοποίησης και η ρύθμιση εκείνη διάρθρωσε ένα σύστημα δικαστικής προστασίας ανάλογο της δικαστικής προστασίας στο πλαίσιο της αναγκαστικής εκτέλεσης⁶. Αντιθέτως, ο νέος νόμος δεν περιλαμβάνει αντίστοιχη διάταξη ούτε διαρθρώνει ένα σύστημα δικαστικής προστασίας κατά το στάδιο της ρευστοποίησης ούτε του οφειλέτη αλλά ούτε και οποιουδήποτε ενδιαφερομένου⁷.

Η νομοθετική αυτή επιλογή κατ' αρχήν ξενίζει: Αλήθεια, πώς είναι δυνατόν να μην προβλέπεται δικαίωμα δικαστικής ακρόασης και προστασίας οποιουδήποτε προσώπου μετέχει στην διαδικασία και έχει συμφέρον σε περίπτωση παρατυπιών της διαδικασίας ρευστοποίησης;

Εξεταστέα είναι λοιπόν η νομοθετική επιλογή να στερηθεί ο οφειλέτης οποιαδήποτε οδό κατασταλτικής δικαστικής προστασίας. Από μεθοδολογική άποψη θα πρέπει να γίνει μια βασική διάκριση των περιπτώσεων με γνώμονα

επ., 608-609 = Ένωση Ελλήνων Δικονομολόγων, Προβλήματα εκουσίας δικαιοδοσίας, Πρακτικά του 20ού Πανελληνίου Συνεδρίου (Καβάλα 12-15 Μαΐου 1994), 1995, σ. 61-102· *Αρβανιτάκης*, Οι διάδικοι στην πολιτική και διοικητική δίκη, 2005, σ. 136.

5. με την περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 265 ν. 4738/2020, σύμφωνα με το πρώτο και το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 308 του νόμου αυτού.

6. *Χατζηϊωάννου*, Η πτώχευση ως διαδικασία συλλογικής εκτέλεσης, Δικονομικά ζητήματα του πτωχευτικού δικαίου, 2012, σ. 123 επ. = (σε συνοπτικότερη μορφή) ΝοΒ 2011. 2076 επ.

7. *Λαζαρίδης*, Ζητήματα εκκαθάρισης και διανομής της πτωχευτικής περιουσίας μετά το ν. 4738/2020 in Το νέο Πτωχευτικό Δίκαιο, Ουσιαστικά και δικονομικά ζητήματα, 2021, σ. 73 επ., 147-154.

το πρόσωπο που επισπεύδει την διαδικασία κήρυξης της πτώχευσης του οφειλέτη. Και τούτο, διότι η έννομη θέση του οφειλέτη διαφέρει, ανά περίπτωση.

Στην περίπτωση που ο ίδιος ο οφειλέτης ζητά να κηρυχθεί σε πτώχευση, δεν αναμένει κάτι άλλο παρά την ρευστοποίηση του ενεργητικού του για να τύχει των απαλλαγών (άρθρα 195 επ.) και των εξαιρέσεων (άρθρο 92) του νόμου. Δεδομένου ότι με το ν. 4738/2020 η πτώχευση μετατράπηκε σε αμιγή διαδικασία συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης και ρευστοποίησης του ενεργητικού του οφειλέτη, είναι προφανές ότι δεν υφίσταται περιθώριο προστασίας της περιουσίας του, ακριβώς επειδή είναι ο ίδιος ο οφειλέτης εκείνος που επιθυμεί την συγκεκριμένη εξέλιξη.

Στην περίπτωση που την κήρυξη της πτώχευσης επιδιώκουν πρόσωπα τρίτα εκτός του οφειλέτη, ανακύπτει το ερώτημα αν ο οφειλέτης προστατεύεται δεόντως δια της προηγηθείσης δίκης της πτώχευσης, στην οποία, άλλωστε, κλητεύεται υποχρεωτικώς (άρθρα 78 § 5 εδ. α', 173 § 1 εδ. β'). Πράγματι, στην δίκη αυτή ο οφειλέτης μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα ακρόασης και υπεράσπισης, αλλά το αντικείμενο της δεν αφορά στη ρευστοποίηση της περιουσίας του, η οποία δεν έχει ακόμα ξεκινήσει, αλλά την πλήρωση ή μη των προϋποθέσεων κήρυξης του σε πτώχευση. Επομένως, το πιο πάνω ερώτημα, αν δηλαδή ο οφειλέτης προστατεύεται δεόντως δια της δίκης της αίτησης πτώχευσης, είναι αποπροσανατολιστικό, αφού δεν αντιμετωπίζει το πραγματικό ερώτημα, αν η απουσία ανακοπής αντίστοιχης του άρθ. 152 καταργηθέντος ΠτΚ αφήνει απροστάτευτο κάποιο έννομο αγαθό του οφειλέτη.

Για να απαντηθεί αυτό το ερώτημα, πρέπει προηγουμένως να ερευνηθεί αν ακόμα και υπό το καταργηθέν νομοθετικό καθεστώς ο οφειλέτης είχε περιθώριο δικαστικής προστασίας. Υπενθυμίζεται λοιπόν ότι τότε ανακόπτων μπορούσε να ήταν «καθένας που είχε έννομο συμφέρον» χωρίς η διάταξη να εξειδικεύει τα πρόσωπα αυτά. Έννομο συμφέρον είχε όποιος, από την ακύρωση μιας πράξης ρευστοποίησης, αποκόμιζε συγκεκριμένη ωφέλεια είτε διαδικαστική είτε ουσιαστική⁸. Διαδικαστική ωφέλεια θα είχε κάποιος αν π.χ. εμφιλοχωρούσε ελάττωμα σε κάποια πράξη της διαδικασίας που παρεμπόδιζε την όσο το δυνατόν ευρύτερη ή ελεύθερη συμμετοχή στον πλειστηριασμό, ενώ ουσιαστική ωφέλεια θα είχε εφόσον με την ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης αποφευγόταν παράνομη εξάλειψη ή προσβολή

---

8. ΕιρΠατρ 167/2023 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

δικαιωμάτων⁹. Φορείς εννόμου συμφέροντος με την ανωτέρω έννοια, εκ των πραγμάτων, ήταν πρόσωπα που από το ουσιαστικό δίκαιο θα μπορούσαν να έχουν όφελος από την παρεμπόδιση μιας αντικανονικής ρευστοποίησης. Ο οφειλέτης δεν εντασσόταν σε αυτά τα πρόσωπα¹⁰, επειδή αφενός δεν είχε νομιμοποίηση σε δίκες που αφορούσαν στην πτωχευτική περιουσία, αφετέρου από το πτωχευτικό δίκαιο είχε δικαίωμα διατήρησης της περιουσίας του, αφού σκοπός του νόμου ήταν η συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών με την εκκαθάριση της πτωχευτικής περιουσίας (άρθρο 1 καταργηθέντος ΠτΚ).

Η κατάσταση αυτή δεν αλλάζει στο πλαίσιο του ισχύοντος νόμου. Και τούτο, διότι και πάλι δεν έχει νομιμοποίηση σε δίκες που αφορούσαν στην πτωχευτική περιουσία, αφού τις εν λόγω δίκες ενεργεί ο σύνδικος ως μη δικαιούχος διάδικος (άρθρο 93 § 3). Επίσης, από τον ισχύοντα νόμο ο οφειλέτης όχι μόνο δεν έχει δικαίωμα διατήρησης της περιουσίας του, αλλά αντιθέτως τέτοιο δικαίωμα δεν έχει, αφού σκοπός του νόμου είναι η ταχεία εκκαθάρισή της. Πράγματι, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του ισχύοντος νόμου «σε σκοπό της πτώχευσης αναδεικνύεται η κρισιμότητα της ταχείας ρευστοποίησης της πτωχευτικής περιουσίας για την αποφυγή της απαξίωσης των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη και την βέλτιστη μέσω αυτών ικανοποίηση των απαιτήσεων των πιστωτών. Ταυτοχρόνως, η ταχεία εκκαθάριση εξυπηρετεί και ένα ευρύτερο οικονομικό συμφέρον, την ταχεία επιστροφή παραγωγικών μέσων σε δυνητικά παραγωγικές χρήσεις»¹¹. Αν κάποιος θα εδικαιούντο να παραπονούνται για διακινδύνευση της έννομης θέσης τους, αυτοί θα ήταν οι πτωχευτικοί πιστωτές, εφόσον η ρευστοποίηση ελαττώνει ή εξαλείφει την δυνατότητα ικανοποίησής τους καθώς και οι τρίτοι υποψήφιοι πλειοδότες που απώλεσαν την ευκαιρία απόκτησης του στοιχείου εξαιτίας ελαττωματικού πλειστηριασμού κ.λπ.¹².

Επομένως, από το ουσιαστικό δίκαιο αφερεγγυότητας που εισήγαγε ο ν. 4738/2020 δεν υπάρχει προστατευτέο έννομο αγαθό κι συνακολούθως αντι-

---

9. Χατζηϊωάννου, Η πτώχευση ως διαδικασία συλλογικής εκτέλεσης, Δικονομικά ζητήματα του πτωχευτικού δικαίου, 2012, σ. 123 επ., 145-146.

10. ΠΠρΧαλκ 4/2017 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ· Χατζηϊωάννου, Η πτώχευση ως διαδικασία συλλογικής εκτέλεσης, Δικονομικά ζητήματα του πτωχευτικού δικαίου, 2012, σ. 123 επ., 149.

11. Βλ. ΑιτΕ ν. 4738/2020 άρθ. 75, σ. 235 εις <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/11593352.pdf>.

12. Επ' αυτού βλ. πιο κάτω στην ενότητα 4.

κείμενο δικαστικής προστασίας του οφειλέτη κατά το στάδιο ρευστοποίησης της πτωχευτικής περιουσίας. Γι' αυτό τον λόγο, ελλείψει άλλου σταδίου ακρόασης του οφειλέτη μέχρι και την ρευστοποίηση της πτωχευτικής περιουσίας, η δίκη κήρυξης της πτώχευσης αναβαθμίζεται στο ισχύον σύστημα του πτωχευτικού δικονομικού δικαίου σε σύγκριση με τη δίκη της πτώχευσης των προΐσχύσαντα ΠτΚ, ως το μοναδικό διαδικαστικό στάδιο άμυνας του οφειλέτη που αντιμετωπίζει την καταδίωξη των πιστωτών του.

3. Οφειλέτης και πίνακας κατάταξης

Σύμφωνα με την ισχύουσα διάταξη του άρθρου 168 δικαίωμα ανακοπής «ως προς το περιεχόμενο του πίνακα πτωχευτικών πιστωμάτων του άρθρου 156, όσο και ως προς την κατάταξη» έχει και ο οφειλέτης. Ως προς το πρώτο αντικείμενο της ανακοπής αυτής, δηλαδή τον έλεγχο του πίνακα πτωχευτικών πιστωμάτων, ο νόμος διαφοροποιείται ουσιωδώς σε σχέση με το προγενέστερο δίκαιο λόγω της νομοθετικής επιλογής οι αντιρρήσεις κατά του πίνακα επαληθευμένων πιστωμάτων να ασκούνται μόνο μετά τη σύνταξη του πίνακα διανομής¹³. Συγκεντρώνονται επομένως όλες οι αντιρρήσεις επαλήθευσης και κατάταξης σε μία ενιαία δίκη που έπεται της σύνταξης του πίνακα.

Το περίεργο είναι ότι η ισχύουσα διάταξη αναγνωρίζει δικαίωμα ανακοπής και στον οφειλέτη στο στάδιο αυτό, αν και κατά κανόνα –αν όχι πάντα– αντικείμενο προστασίας στη δίκη της κατάταξης είναι η κατάταξη ή μη του πιστωτή, η θέση της οποίας επιδρά στο μέγεθος της ικανοποίησης της απαίτησής του. Και αυτή η νομοθετική επιλογή ξενίζει, διότι ο οφειλέτης δεν έχει κατά κανόνα έννομο συμφέρον να ασκήσει την εν λόγω ανακοπή, καθώς δεν έχει να αναμένει όφελος από την προσβολή της κατάταξης τρίτων προσώπων. Μόνο στην σπάνια περίπτωση που κατάλοιπο του διανεμόμενου ποσού, μετά την ικανοποίηση των πιστωτών αναμένεται να του αποδοθεί, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει έννομο συμφέρον να ασκήσει τη συγκεκριμένη ανακοπή, εφόσον η κατάταξη έγινε κατά τρόπο που αποκλείει τη δυνατότητα είσπραξης του κατάλοιπου, εφόσον π.χ. επαληθεύθηκαν και κατατάχθηκαν ανύπαρκτες απαιτήσεις που μειώνουν ή εξαφανίζουν το κατάλοιπο της διανομής. Η σκέψη αυτή είχε διατυπωθεί και στο πλαίσιο του προΐσχύσα-

---

13. Δεν προβλέπεται δίκη αντιρρήσεων επί της επαλήθευσης των απαιτήσεων πριν από τη σύνταξη του πίνακα κατά το πρότυπο του άρθρου 95 του καταργηθέντος ΠτΚ.

ντος δικαίου¹⁴ και συνεχίζει να είναι επίκαιρη και υπό το φως του ισχύοντος δικαίου, παρά την αλλαγή του νόμου. Επομένως, θα αρκούσε να διατηρηθεί η διατύπωση του καταργηθέντος άρθ. 161 ΠτΚ που προέβλεπε ότι ανακοπή έχει «οποιοσδήποτε δικαιολογεί έννομο συμφέρον».

Πάντως, και σε αυτή ακόμα την σπάνια περίπτωση που ο οφειλέτης δικαιολογεί έννομο συμφέρον, ανακύπτει το ερώτημα της εκπροσώπησής του. Ο σύνδικος, ως συντάκτης του πίνακα, επέχει θέση καθ' ου στις δίκες της ανακοπής του άρθρου 168 κι επομένως, αν θεωρηθεί ότι πρέπει ταυτόχρονα να ενεργήσει και ως μη δικαιούχος διάδικος, θα υπήρχε στο πρόσωπό του σύγκρουση συμφερόντων. Αν ήθελε θεωρηθεί ο σύνδικος ως μη δικαιούχος και ταυτόχρονα ως υπόχρεος διάδικος στην ίδια δίκη, τότε στην αναμενόμενη άρνηση του συνδίκου να ασκήσει την ανακοπή, ο οφειλέτης θα όφειλε να ζητήσει προσωρινή διοίκηση κατ' άρθ. 786 ΚΠολΔ με σκοπό την άσκηση της ανακοπής. Προσήκουσα επομένως είναι η λύση ο ίδιος ο οφειλέτης ως δικαιούχος διάδικος να ασκεί την ανακοπή κατά του πίνακα κατάταξης, πολλώ δε μάλλον αφού το συγκεκριμένο κατάλοιπο την είσπραξη του οποίου επιδιώκει, θα αποτελεί τμήμα της μεταπτωχευτικής του περιουσίας επί της οποίας δεν υφίσταται πτωχευτική απαλλοτρίωση. Η λύση αυτή εξυπηρετεί το συμφέρον του οφειλέτη, ο οποίος δεν θα αντιμετωπίσει τον κίνδυνο άρνησης του συνδίκου εξαιτίας της σύγκρουσης συμφερόντων.

Τέλος ο οφειλέτης θα στρέψει την ανακοπή κατά του συνδίκου και του πιστωτή οι οποίοι θα αναπτύσσουν σχέση αναγκαίας ομοδικίας κατ' άρθ. 76 § 1 περ. γ' ΚΠολΔ λόγω υποχρεωτικής κοινής εναγωγής τους¹⁵.

4. Συμπερασματικές παρατηρήσεις

Από όσα αναπτύχθηκαν προκύπτει το συμπέρασμα ότι η παράλειψη του νομοθέτη να περιλάβει ένα σύστημα παροχής δικαστικής προστασίας του οφειλέτη κατά την διαδικασία ρευστοποίησης δεν θίγει τον πυρήνα της έννομης θέσης του οφειλέτη, καθώς ανάγκη προστασίας του στο στάδιο αυτό δεν συντρέχει. Τουναντίον, η ρητή πρόβλεψη ανακοπής υπέρ του οφειλέτη κατά του πίνακα κατάταξης αποτελεί πρόνοια ικανοποίησης της σπάνιας ανάγκης δικαστικής προστασίας του.

---

14. Χατζηϊωάννου, Η πτώχευση ως διαδικασία συλλογικής εκτέλεσης, Δικονομικά ζητήματα του πτωχευτικού δικαίου, 2012, σ. 123 επ., 191.

15. Πρβλ. 979 ΚΠολΔ · ΑΠ 175/2011 ΝοΒ 2011.1261.

Σε άλλο σημείο επομένως εντοπίζεται το πρόβλημα της υπάρχουσας ρύθμισης. Σε αμφότερες τις προβλεπόμενες διαδικασίες ρευστοποίησης του ν. 4738/2020, δηλαδή στην διαδικασία εκποίησης της επιχείρησης ως συνόλου (άρθρα 158-161)¹⁶ και στην διαδικασία εκποίησης κατ' ιδίαν στοιχείων (που εφαρμόζεται και στην απλοποιημένη διαδικασία μικρού αντικειμένου κατ' άρθ. 186)¹⁷ προβλέπεται μια σειρά διαδικαστικών πράξεων που διαρθρώνουν την εκάστοτε εφαρμοζόμενη διαδικασία ρευστοποίησης. Η εγκυρότητα κάθε μίας απ' αυτές τις πράξεις στηρίζει την επόμενη πράξη και αυτοτελώς την εγκυρότητα της όλης διαδικασίας. Αν εμφολοχωρήσει ακυρότητα μίας πράξης (για την οποία μάλιστα αποσπασματικά γίνεται λόγος σε επιμέρους διατάξεις) δεν προβλέπεται δικαστικός έλεγχος, ώστε να επαναληφθεί ο ελαττωματικός πλειστηριασμός, καθώς στο ν. 4738/2020 δεν υπάρχει σύστημα δικαστικού ελέγχου των ελαττωμάτων της διαδικασίας. Και τούτο, διότι δεν υπάρχει διάταξη ανάλογη του άρθ. 152 του καταργηθέντος ΠτΚ ούτε κάποια άλλη αντίστοιχη νέα ρύθμιση.

Ασφαλώς, οι λόγοι που προκαλούσαν την ανάγκη έννομης προστασίας στο στάδιο ρευστοποίησης της περιουσίας του οφειλέτη δεν εξαφανίστηκαν ως δια μαγείας ούτε μπορεί να ισχυριστεί κανείς βάσιμα ότι ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός εξεφάνισε τις ακυρότητες της κύριας διαδικασίας ρευστοποίησης¹⁸. Θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς ότι, επειδή νομοθετικό πρότυπό του ιστορικού νομοθέτη υπήρξε η παραπτωχευτική διαδικασία ειδικής διαχείρισης του ν. 4307/2014¹⁹, η οποία, ως γνωστόν, μετά την δίκη υπαγωγής του οφειλέτη στην ειδική διαχείριση, δεν προέβλεπε δικαστική προστα-

---

16. Βλ. επιμέρους πράξεις: Πρόκληση (158 § 6), έκθεση πλειοδοσίας (158 § 8), έγκριση συναλλαγής από τη συνέλευση πιστωτών (159 § 1), σύνταξη σύμβασης που επέχει θέση κατακύρωσης (160 § 1), πράξη εξόφλησης που επέχει θέση περίληψης κατακυρωτικής έκθεσης (1005 ΚΠολΔ) εφαρμοζομένων ως προς αυτήν αναλόγως όσων ισχύουν επί της τελευταίας (160 § 3).

17. Βλ. επιμέρους πράξεις: Διακήρυξη (162 § 3), διαδικασία πλειστηριασμού (163), επανάληψη πλειστηριασμού (164), αντιστοιχία προς τις πράξεις εκτελέσεως ΚΠολΔ (166).

18. Λαζαρίδης, Ζητήματα εκκαθάρισης και διανομής της πτωχευτικής περιουσίας μετά το ν. 4738/2020 in Το νέο Πτωχευτικό Δίκαιο, Ουσιαστικά και Δικονομικά ζητήματα, 2021, σ. 73 επ., 149.

19. Βλ. ΑιτΕ ν. 4738/2020 σ. 258 (υπό το άρθ. 158) εις <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/11593352.pdf>.

σία κατά το στάδιο της διαδικασίας ρευστοποίησης, δεν ηθέλησε να προβλέψει ένα σύστημα ανακοπής ανάλογο του άρθρ. 152 ΠτΚ και 933 ΚΠολΔ. Και ακριβώς γι' αυτό τον λόγο παρέλειψε ακουσίως να ρυθμίσει αυτό το κεφαλαιώδες ζήτημα. Η εκδοχή λοιπόν πως η νομοθετική παράλειψη πρόβλεψης συστήματος δικαστικού ελέγχου των ελαττωμάτων της διαδικασίας στο ν. 4738/2020 οφείλεται σε κακή νομοθέτηση εξαιτίας βεβιασμένης μερικής μεταφοράς του ν. 4307/2014 στην πτώχευση αποδεικνύεται από τα εξής:

(α) Η αιτιολογική έκθεση δεν αφιερώνει κάποια σκέψη στο ζήτημα.

(β) Ο νόμος προβλέπει στο άρθρο 162 § 5 επί λέξει «Δεν επιτρέπεται ανακοπή ή άλλο ένδικο βοήθημα ή μέσο κατά του προσδιορισμού της τιμής πρώτης προσφοράς». Επομένως, αν ο νόμος απαγορεύει την ανακοπή για ένα επιμέρους ζήτημα, λογικά το έπραξε για να αποτρέψει την άσκηση ανακοπής για άλλα ζητήματα, που προφανώς σκόπευε να προβλέψει, αλλά παρέλειψε να το πράξει.

Το εν λόγω νομοθετικό κενό έχει εντοπιστεί και έγινε προσπάθεια ανεύρεσης μηχανισμού δικαστικής προστασίας με αναλογία από τον ΚΠολΔ και με διορθωτική ερμηνεία του άρθρου 129, ώστε να υπάγονται στο πτωχευτικό δικαστήριο ανακοπές κατά των πράξεων ρευστοποίησης²⁰. Όμως η προσπάθεια αυτή έχει τα όριά της. Δεν είναι καθήκον του δικαστή να καταστρώνει ολόκληρο σύστημα παροχής δικαστικής προστασίας, όταν ο νομοθέτης έχει παραλείψει να φροντίσει προς τούτο. Είναι καθήκον του νομοθέτη να το κάνει, με νομοθετική πρωτοβουλία, στο πλαίσιο του γενικού καθήκοντός του να ενεργεί υπεύθυνα με την προσήκουσα επιμέλεια, όταν ασκεί θεμελιώδη πολιτειακή λειτουργία. Προκαλεί εντύπωση το γεγονός ότι έχουν ήδη περάσει τέσσερα χρόνια από την δημοσίευση του ν. 4738/2020 και ο νομοθέτης απέχει από το να αναλάβει μια τέτοια νομοθετική πρωτοβουλία.

---

20. Λαζαρίδης, Ζητήματα εκκαθάρισης και διανομής της πτωχευτικής περιουσίας μετά το ν. 4738/2020 in Το νέο Πτωχευτικό Δίκαιο, Ουσιαστικά και Δικονομικά Ζητήματα, 2021, σ. 73 επ., 147-154· Ψυχομάνης, Πτωχευτικό Δίκαιο¹⁰, 2022, σ. 550-551· ΠΠρΠατρ 738/2023 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.